

**5. SİAD ZİRVESİ "YARGI SİSTEMİNDE REFORM ÇALIŞMASI"
EKLER**

EK.1 ÖN HAZIRLIKLAR

AŞAMA1 13.06.2001 Tarihli GYK Toplantısı Sonuçları

KATILIMCILAR:

Toplantıya aşağıda isimleri ve bağlı olduğu kuruluşları belirtilen SİAD üyeleri, Uzmanlar ve KARAR Dan. Ltd.'den Kolaylaştırıcılar katıldı.

ISIM	KURULUŞ
Servan ŞİMŞEK	ŞUSİAD
Güngör PEKŞEN	ANSİAD
Bekir ÖZSOY	ANSİAD
Oğuz AYDIN	TSİAD
Metin FEYZİOĞLU	A.U.H.F.
Süleyman BAŞTERZİ	A.Ü.H.F.
Haluk KONURALP	A.U.H.F. (AYO)
Korkut ÖZKORKUT	A.Ü.S.B.F.
Mustafa MENTE	TUSİAD
Metin GER	KARAR Danışmanlık

Çalışmada önce, çalışmada yer alan uzmanlar tarafından "Yargı sistemi" hakkında farkındalığın artırılmasına yönelik bir bilgilendirme yapılmıştır. Daha sonra "Yargı sistemi"nin, genelde ülkeyi ve yönetim şeklini, özelde de iş dünyası ve iş adamlarını (SİAD'ları) etkilemesi perspektifinden, tanımlayıcı/belirleyici özelliklerinin belirlenmesi, gruplandırılması ve önem sırasına sokulması işi yapılmıştır. Çalışmanın bulguları aşağıda elde edilmiş sırasıyla tanıtılmaktadır.

BULGULAR:

YARGI SİSTEMİ'NİN TANIMLAYICI ÖZELLİKLERİ

Yapılan bir Beyin Fırtınası sonunda aşağıda Tablo 1'de listelenen 70 adet özellik belirlenmiştir.

Tablo 1. TANIMLAYICI ÖZELLİKLER

1 Yargılama süresi uzun	36 Avukatın Sorumluluğu
2 Yargı Çalışanları	37 Görevsizlik (?)
3 Uyuşmazlık	38 Mecburilik İlkesi
4 Açık/Net Yargı Hukuku (Basitlik)	39 Savcının Özlük Hakları
5 Farklı Mahkemeler	40 Adalet Müfettişliği
6 Finans Gücü/ Bütçe	41 İddia-Savunma Dengesi
7 Mekan	42 Avukatlık Yasası
8 Kanunlar	43 Üst Mahkemeler
9 Yargıya müdahale	44 Sözlülük
10 Bölgesel Farklılıklar var	45 Gerçeklik
11 İspat	46 Adalet

**5. SİAD ZİRVESİ "YARGI SİSTEMİNDE REFORM ÇALIŞMASI"
EKLER**

12 Barışçı Çözümler	47 Kültür ve Yargı
13 Bağımsız Yargı	48 Hukuk Eğitimi
14 İnfaz Sistemi	49 Dürüst Yargılama
15 Çalışanların Sorumluluğu	50 Kanun Koyucu
16 hazırlık soruşturmaları	51 Yargılamada Pazarlık
17 Yargılama süreci	52 Yargılamada Evrensel standard
18 Personel Eğitimi	53 Şüpheler
19 Bölge sistemi	54 Tarafsızlık
20 mahkemelerin yapısı	55 Adli Tv Kanalı
21 Teknoloji/ otomasyon	56 Medya ve Yargı
22 İnternet	57 Tarih ve Yargı
23 Elektronik Arşiv	58 Hukukta uzmanlaşma
24 Açıklık/ Saydamlık	59 İhtisas Mahkemeleri
25 Haksız Kararların Tazmini	60 Askeri Mahkemesi
26 Halkı Bilinçlendirme	61 Yargı Birliği
27 Duruşma	62 Elektronik Hukuk
28 Aydınlatma	63 Kararların Yayınlanması
29 Adli Polis	64 Temyiz
30 Milli egemenlik ve Yargı	65 İş yükü
31 Bireysel Haklar/ Devletin Egemenliği	66 Yurttaşlık Bilgisi
32 İnsan hakları	67 Orta Öğr. Hukuk Bilgisi
33 Çelişme İlkesi	68 Yargı-Üniversite
34 Hakimin Sorumluluğu	69 Jüri Sistemi
35 Savcının Sorumluluğu	70 Mahkeme Dışı Çözüm

TANIMLAYICI ÖZELLİK KÜMELERİ; TANIMLAYICI ALTBAŞLIKLAR

Yukarıda listelenen özellikler katılımcıların oluşturduğu ve temsiliyet bakımından birbirine eşit olan iki küçük grupca kümelendirdiler. Oluşturulan özellik kümeleri için öngörülen adlar Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. KÜÇÜK GRUPLARIN BELİRLEDİĞİ KÜME İSİMLERİ

KÜÇÜK GRUP 1		KÜÇÜK GRUP 2	
KÜME1: YARGILAMA VE USULÜ	KÜME2: İNSAN (YARGIDA ÇALIŞANLAR)	KÜME1: ÖRGÜTSEL ALTYAPI	KÜME2: ÇÖZÜM SÜREÇLERİ
KÜME3: MADDİ ALTYAPI	KÜME4: HUKUK BİLİNCİ	KÜME3: YARGI VE TOPLUM	KÜME4: FİZİKSEL ALTYAPI VE BÜTÇE

Daha sonra forum ortamında yapılan tartışmalar sonunda

1. YARGILAMA VE USULÜ ↔ ÇÖZÜM SÜREÇLERİ
2. İNSAN (YARGIDA ÇALIŞANLAR) ↔ ÖRGÜTSEL ALTYAPI
3. MADDİ ALTYAPI ↔ FİZİKSEL ALTYAPI VE BÜTÇE
4. HUKUK BİLİNCİ ↔ YARGI VE TOPLUM

küme adlarının, adlandırma sürecinde ilişkilendirildikleri özellikler gözde bulundurulduğunda, eş anlamlı oldukları konusunda oluşan fikir birliği sonucunda, SİSTEMİNİ tanımlayıcı altbaşlıkların aşağıdaki şekilde adlandırılması kararlaştırıldı:

**5. SİAD ZİRVESİ "YARGI SİSTEMİNDE REFORM ÇALIŞMASI"
EKLER**

1. YARGILAMA SÜRECİ
2. ÖRGÜTSEL YAPI
3. MADDİ VE FİZİKSEL ALTYAPI
4. YARGI VE TOPLUM

ALTBAŞLIKLARIN ÖZELLİKLERLE İLİŞKİLENDİRİLMESİ

Altbaşlıklar belirlendikten sonra katılımcılar küçük gruplar halinde yaptıkları çalışmalarda özellikleri oluşturulan altbaşlıklarla ilişkilendirdiler. Forum ortamında yapılan tartışmalar sonunda bazı ilişkilendirmelerde gözlenen atamalardaki farklılıklar da ortadan kaldırıldı ve Tablo 4'de gösterildiği gibi her bir altbaşlığın özelliklerle ilişkisi belirlendi.

Tablo 3. ALTBAŞLIK'LARIN ÖZELLİKLER İLE İLİŞKİLİ TANIMLAMALARI

ALTBAŞLIK 1 YARGILAMA SÜRECİ	ALTBAŞLIK 2 ÖRGÜTSEL YAPI
ÖZELLİK NO.: 1,4,11,16,24,27,31,32,33,38,49,51,52,53,54,65,70	ÖZELLİK NO.: 2,5,9,10,13,15,18,20,29, (34,35,36),39,40,43,48,59,60,61,68,69
ALTBAŞLIK 3 MADDİ VE FİZİKSEL ALTYAPI	ALTBAŞLIK 4 YARGI VE TOPLUM
ÖZELLİK NO.: 6,7,21,22,23,62	ÖZELLİK NO.: 26,30,47,56,57,63,66,67

Söz konusu ilişkilendirme sırasında, **8,17,19,37,44,45,64,42,58,28,50,55,3,14,25,46, 12,41** no.'lu özellikler, tanımlamada kullanılan özelliklerle eş düzeyde olmadıkları nedeni ile kapsam dışında tutuldu. Ayrıca 9 no.'lu özelliğin adının da **Yargının Bağımsızlığı** ve 34-35-36 no.'lu özelliklerinde birarada ve **Çalışanların Sorumluluğu** olarak değiştirilmesi kararlaştırıldı.

ALTBAŞLIKLARI OLUŞTURAN ÖZELLİKLERİN ÖNCELİKLENDİRİLMESİ

Çalışmanın bu evresinde, katılımcılar bireysel olarak bir önceki aşamada gruplanmış olan özellikler içinde öncelikle değiştirilmesi gereken 4-8 tanesini belirleme işini gerçekleştirdiler. Katılımcılar, bu sırada, ne tür bir aksiyon öngördüklerini gerekçeleri ile belirlediler.

Öne çıkan özelliklere ilişkin özet bilgi aşağıda Tablo 4'de verilmektedir.

Tablo 4. ÖNCELİKLE GELİŞTİRİLMESİ GEREKLİ GÖRÜLEN ÖZELLİKLER

AB1		AB2		AB3		AB4	
ÖZELLİK01	3	ÖZELLİK02	4	ÖZELLİK06	4	ÖZELLİK26	1
ÖZELLİK04	1	ÖZELLİK05	1	ÖZELLİK21	1	ÖZELLİK30	1
ÖZELLİK16	1	ÖZELLİK09	4	ÖZELLİK62	1	ÖZELLİK47	2
ÖZELLİK27	1	ÖZELLİK10	3			ÖZELLİK56	3
ÖZELLİK32	2	ÖZELLİK13	1			ÖZELLİK57	1
ÖZELLİK33	2	ÖZELLİK18	3			ÖZELLİK67	1
ÖZELLİK41	1	ÖZELLİK29	2				
ÖZELLİK51	2	ÖZELLİK34-6	1				
ÖZELLİK52	2	ÖZELLİK39	1				
ÖZELLİK65	1	ÖZELLİK40	1				

**5. SİAD ZİRVESİ "YARGI SİSTEMİNDE REFORM ÇALIŞMASI"
EKLER**

ANKETE ESAS OLUŞTURACAK GRUPLAMALAR

AB 1 : YARGILAMA SÜRECİ : Aşağıda unsurlarıyla belirtilen "Yargılama Süreci"; iddia, savunma ve yargılama makamlarının katıldığı faaliyetleri ve uyuşmazlıkların çözüldüğü süreci ifade eder.

1 Yargılama süresi	Bir davanın açılmasından veya ceza davasında hazırlık sürecinden başlayıp hükmün verilmesi ile temyiz aşaması sonrasında hükmün kesinleşmesine kadar geçen süredir.
52 Yargılamada Evrensel standartlar (+32+24+49)	Yargılamanın, insan haklarına saygılı, teminatlı, kamuya açık, adil, verimli bir şekilde yürütülmesini ve makul sürede sonuçlandırılmasını sağlayan standartlar bütünüdür.
70 Mahkeme Dışı Çözüm	Devlet yargısı dışında yeralan uzlaştırma-arabulucuk ve tahkim usullerini ifade eder.
4 Basitlik	Yargılama usulünün gereksiz işlemlerden arındırılmış, anlaşılır ve kolay olmasını ifade eder.
16 Hazırlık Soruşturması	Bir suçun işlendiği duyumunu alan Cumhuriyet Savcısının, polis ve jandarma aracılığıyla yürüttüğü ve kamu davası açıp açmamaya karar vermek üzere bilgi topladığı süreçtir.
65 İş yükü	Adli ve idari yargıda bir mahkemeye düşen ve genel olarak yıl esasına göre bölümlenen dosya sayısını anlatır.
27 Duruşma (+33+41)	İddia ve savunma taraflarının diyeceklerini serbestçe dile getirdikleri, delillerin sunulup tartışıldığı, kamuya açık gerçekleşen ve hakim in ispat ile hukuki sorun konusunda karar vermesiyle son bulan devredir.

AB 2 : ÖRGÜTSEL YAPI : Aşağıda unsurlarıyla belirtilen "Örgütsel Yapı"; "Yargılama Süreci"nin işleyebilmesi için gerekli olan kurumsal yapı ve beşeri yapılanmayı ifade eder.

9 Yargı Bağımsızlığı (=13)	Yargı sisteminin, hakimlere, hiç kimsenin emir ve talimat verememesini, telkinde bulunamamasını hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde sağlayan özelliğidir.
10 Bölgesel Farklılıklar	Yürürlükteki kanunlara göre ülkenin her yerinde aynı özelliklere sahip olması gereken sistemin, çeşitli nedenlerle, uygulamada, bölgeden bölgeye farklılık göstermesidir.
18 Yardımcı Personelin Yetiştirilmesi (Personel Eğitimi)	Adli teşkilat içinde yeralan yazı işleri md., zabıt katibi ve icra memuru gibi personelin yetiştirilmesini ifade eder.
18 Hukukçunun Yetiştirilmesi (Hukuk Eğitimi)	Hakim, savcı ve avukatların fakülte'deki ve sonrası mesleğe hazırlık ve meslek içi eğitimlerini ifade eder.
43 Üst Mahkemeler	Henüz -idari yargı dışında- Türkiye'deki yargı sisteminde bulunmayan ve birinci derece (yerel) mahkemeler ile temyiz mahkemesi (Yargıtay) arasında kalan ve taraflara daha güvenli bir yerleşime sağlayan mahkemelerdir.
59 İhtisas Mahkemeleri	İş mahkemeleri, kadastro mahkemeleri ve Devlet Güvenlik Mahkemesi gibi uzmanlık gerektiren hukuk alanlarında yargılama yapan mahkemeleri ifade eder.
34-36 Hakim in, Savcının, Avukatın Sorumluluğu	Yargılama faaliyetinde görev alan hakim, savcı ve avukatların karar ve işlemleri ile disiplin, ceza ve tazminat ödeme sorumluluklarıdır.
15 Yardımcı Personelin Sorumluluğu	Adli faaliyetlerde görev alan, Yazı İşleri Md., Zabıt katibi ve İcra Memuru gibi personelin hukuka aykırı ve zarar verici eylem ve işlemleri nedeniyle disiplin, ceza ve tazminat ödeme sorumluluklarını ifade eder.
64 Temyiz	Birinci derece (yerel) mahkemenin kararının hukuka uygun olup olmadığının, delillerinin ilk elden değerlendirilmesine ve yeni delillere girilmeksizin yargıtay tarafından denetlenmesidir.

AB 3 : MADDİ ALTYAPI: Aşağıda unsurlarıyla belirtilen "Maddi Altyapı"; "Yargılama Süreci"nin işleyebilmesi için gerekli olan parasal ve fiziksel altyapıyı ifade eder.

6 Bütçe	Devletin genel bütçe içinde her türlü adalet hizmetlerine ayırdığı payı ifade eder.
21 Bilgisayar Altyapısı (=Teknoloji Otomasyon)	Adli süreçte bilgilerin depolanması ve bunlara kolayca ulaşılmasında kullanılacak bilgisayar altyapısını ifade eder.
7 Mekan	Sorgulama, duruşma ve yargılama faaliyetlerinin yapıldığı, icra daireleri ve ilgili diğer birimlerin yer aldığı adliye binalarıdır.
22 İnternet Altyapısının Kullanımı	Bilgisayar ortamında tutulan bilgilerin internet altyapısından yararlanılarak ilgililerin erişimine sunulmasını ifade eder.
23 Elektronik Arşiv	Mahkemeler için yargılama sürecinde gerekli olan her türlü kamu sicil ve kayıtlarının gerektiğinde ulaşılabilir şekilde elektronik ortamda depolanmasını ifade eder.
63 Yüksek Mahkeme Kararlarının Yayınlanması	Ülkede hukuk uygulama birliğinin sağlanması ve saydamlık açısından ve Danıştay'ın bütün kararlarının kitap/dergi olarak ve bilgisayar ortamında yayınlanmasıdır.

**5. SİAD ZİRVESİ “YARGI SİSTEMİNDE REFORM ÇALIŞMASI”
EKLER**

AB 4 : YARGI VE TOPLUM : Aşağıda unsurlarıyla belirtilen "Yargı ve Toplum"; bir yandan bireylerin hak ve yükümlülükleri ile yargı sürecinde yer alma bilincine erişmeleri, öte yandan da yargının beşeri unsurunun toplum karşısındaki konumunu ifade eder.

56 Medya ve Yargı	Medya ve yargının karşılıklı konumları ile medyanın yargının karar verme sürecindeki etkisini ifade eder.
47 Kültür ve Yargı	Karar verme sürecinde yer alan hukukçuların değer yargıların karar ve işlemleri üzerindeki etkisini ifade eder.
26 Halkı Bilinçlendirme	Halkın hak arama sürecinin nasıl başlatılacağı ya da bu sürece nasıl katılacağı konusunda bilgilendirilmesidir.
30 Milli egemenlik ve Yargı	Uluslararası ve uluslararası yargının ulusal yargıya etkisini ve bunlar arasındaki ilişkiyi ifade eder.
66 Yurttaşlık Bilgisi	İlköğretim sürecinde bireylerin hak ve yükümlülükleri ile devlet sistemi ve işleyişi konusunda bilgilendirilmesidir.
12 Barışçı Çözümler	Uyuşmazlıkların devlet yargısı dışında, tarafların kendi iradelerine dayalı olarak anlaşmayla çözümlenmesini ifade eder.

Gelinen noktada Karar Danışmanlık tarafından anket formu geliştirilmiş ve uygulamaya geçmeden önce Zirve Planlama Komitesindeki tüm SİAD'lara gönderilerek görüşleri alınmış ve ankete Ek 2'deki son hali verilmiştir.

AŞAMA 3

ALTERNATİF SENARYO MODELLERİNİN ÇATISINI OLUŞTURMA TOPLANTISI 13.09.2001, Karar Danışmanlık Ltd., Ankara

Bu toplantı çalışma süresini hızlandırmak amacıyla bu aşamada sadece çalışmaya katkı veren uzmanlarla yapılmıştır. Çalışmada önce Anket bulguları uzmanlara tanıtılmış ardından da ağırlıklı olarak Anket Bulguları bölümünde verilen Gereksinilme-Bağımlılık uzayında (Şekil 24) Gereksinilme değeri çok, Bağımlılık değeri az olan unsurların içinde yer alacağı senaryolar oluşturulmasına yönelik yaklaşım ve genel çerçeve belirlenmiştir.

Bu arada sözkonusu uzay içinde Merkeze çok yakın bir şekilde konumlanan ve bu konumuyla da bir anlamda yapılacak bir reform etkinliğini sonucu doğal bir iyileşme sürecine gireceği belirtilen U-1-6 Yargılama Süresi unsuruna ait bu durumun hazırlanacak senaryolarda vurgulanmasına, bağımlılık değeri oldukça düşük olarak konumlanan U-4-2 Halkı Bilinçlendirme unsurunun da geliştirilecek senaryoların uygulanmasını kolaylaştırabileceğinin ve bu nedenle senaryolar içinde yer almasının faydalı olacağına karar verildi.

